

ΕΙΔΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΥΔΑΤΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
European Union

ΕΠΠΕΡΑΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

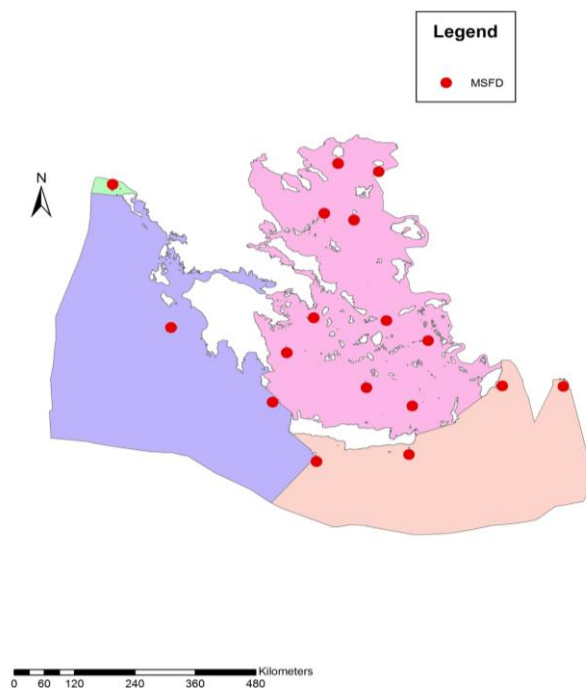
ΕΣΠΑ
2007-2013
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΥΔΑΤΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΡΩΝ

Εφαρμογή του Άρθρου 13

της Οδηγίας Πλαίσιο για την Θαλάσσια Στρατηγική (2008/56/ΕΚ)

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2017

Περιεχόμενα

Κατάλογος ακρωνυμίων	i
ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η Οδηγία Πλαίσιο για την Θαλάσσια Στρατηγική	1
Α. Ιστορικό της θεσμοθέτησης και της εφαρμογής στην Ελλάδα	1
Β. Το Ελληνικό Πρόγραμμα Μέτρων (εφαρμογή του άρθρου 13 της ΟΠΘΣ)	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: Μέτρα για την προστασία της βιοποικιλότητας	6
1.1 Στόχοι και προτεραιότητες	6
1.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων	8
1.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας της βιοποικιλότητας	8
1.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας της βιοποικιλότητας	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: Μέτρα για τα μη αυτόχθονα είδη	10
2.1 Στόχοι και προτεραιότητες	10
2.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων	11
2.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας από τα μη αυτόχθονα είδη	11
2.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: Μέτρα για τα αλιεύματα εμπορικού ενδιαφέροντος	13
3.1 Στόχοι και προτεραιότητες	13
3.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων	13
3.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας των αλιευμάτων εμπορικής σημασίας	14
3.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: Μέτρα για τα θαλάσσια τροφικά δίκτυα	15
4.1 Στόχοι και προτεραιότητες	15
4.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων	15
4.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας των θαλάσσιων τροφικών πλεγμάτων	15
4.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο: Μέτρα προστασίας από τον ευτροφισμό	17
5.1 Στόχοι και προτεραιότητες	17
5.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων	17

5.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας από τον ευτροφισμό	18
5.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο: Μέτρα για την ακεραιότητα του θαλάσσιου βυθού	19
6.1 Στόχοι και προτεραιότητες	19
6.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων	19
6.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας της ακεραιότητας του βυθού	19
6.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο: Μέτρα για την διατήρηση των υδρογραφικών συνθηκών.....	21
7.1 Στόχοι και προτεραιότητες	21
7.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων	21
7.3 Υπάρχοντα νέα μέτρα προστασίας των υδρογραφικών συνθηκών	21
7.4 Προτεινόμενα μέτρα προστασίας	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο: Μέτρα για τις συγκεντρώσεις ρύπων στο θαλάσσιο περιβάλλον.....	23
8.1 Στόχοι και προτεραιότητες	23
8.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων	23
8.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας από την χημική ρύπανση.....	23
8.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο: Μέτρα για τις ρυπογόνες ουσίες σε εδάφιμα αλιεύματα.....	25
9.1 Στόχοι και προτεραιότητες	25
9.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων	25
9.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας.....	25
9.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10ο: Μέτρα για τον περιορισμό των θαλάσσιων απορριμμάτων	26
10.1 Στόχοι και προτεραιότητες	26
10.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων	26
10.3 Υπάρχοντα μέτρα (πρωτοβουλίες) προστασίας από τα θαλάσσια απορρίματα	26
10.4 Νέα μέτρα προστασίας	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11ο: Μέτρα για τον περιορισμό του υποθαλάσσιου θορύβου.....	28
11.1 Στόχοι και προτεραιότητες	28
11.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων	28

11.3 Υπάρχοντα μέτρα (πρωτοβουλίες) προστασίας	28
11.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας.....	28

Κατάλογος ακρωνυμίων

ΠΜ = Πρόγραμμα Μέτρων

ΚΑΛΠ-DC-MAP Κοινή Αλιευτική Πολιτική - Πλαίσιο Συλλογής Δεδομένων

ΕΕ = Ευρωπαϊκή Ένωση

ΚΠΚ = Καλό Περιβαλλοντικό Καθεστώς

ΚΜ = Κράτος-Μέλος (της ΕΕ)

ΟΠΘΣ = Οδηγία Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική (2008/56/EC)

ΟΠΥ = Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα (2000/60/EC)

ACCOBAMS = Συμφωνία για τη Διατήρηση των Κητωδών της Μαύρης Θάλασσας, της Μεσογείου και της Παρακείμενης Ζώνης του Ατλαντικού (Agreement on the Conservation of Cetaceans in the Black Sea Mediterranean Sea and Contiguous Atlantic Area)

ΕC = Ευρωπαϊκή Επιτροπή

EEC = Ευρωπαϊκή Οικονομική κοινότητα

CAM = Συναντήσεις Συντονισμού και Ευθυγράμμισης για την τεχνική και διοικητική υποστήριξη της από κοινού εφαρμογής της ΟΠΘΣ (2008/56/ΕΕ) από τα Μεσογειακά Κράτη-Μέλη της ΕΕ (Coordination and Alignment Meetings/MED MSFD)

ICZM = Integrated Coastal Zone Management

IMO = International Maritime Organisation

MedITS = Διεθνής Έρευνα με Τράτα Βυθού στη Μεσόγειο (Mediterranean International Trawling Survey)

MedPOL Πρόγραμμα παρακολούθησης της ποιότητας του θαλάσσιου νερού και υπολογισμό ρυπαντών της UNEP/MAP (The marine pollution assessment and control component of UNEP/MAP)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η Οδηγία Πλαίσιο για την Θαλάσσια Στρατηγική

A. Ιστορικό της θεσμοθέτησης και της εφαρμογής στην Ελλάδα

Η Οδηγία Πλαίσιο για την Θαλάσσια Στρατηγική (ΟΠΘΣ, 2008/56/EC) αποτελεί μια από τις επτά θεματικές στρατηγικές που προτάθηκαν στο έκτο Κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης (1600/2002/EC) και αποτελεί τον περιβαλλοντικό πυλώνα της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). **Η ΟΠΘΣ, που θεσμοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2008, αποτελεί την φυσική συνέχεια προηγούμενων Οδηγιών που προσαρμόζουν την πολιτική της ΕΕ στην Διεθνή Σύμβαση για την Βιοποικιλότητα και την Αειφορία, όπως αυτή διαμορφώθηκε στην διεθνή συνάντηση στο Ρίο Ντε Τζανέιρο το 1992.** Ως ιδιαίτερα παραδείγματα των προηγούμενων βημάτων του Ευρωπαϊκού κεκτημένου αξίζει να αναφέρουμε την Οδηγία των Οικοτόπων (Habitats Directive, 92/43/ΕΟΚ) και την Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα (WFD, 2000/60/EC).

Σύμφωνα με το Άρθρο 1 της ΟΠΘΣ, τα Κράτη-Μέλη (ΚΜ) έχουν την υποχρέωση να εντάξουν την Οδηγία στο Εθνικό Δίκαιο και να εφαρμόσουν ένα σύνολο δραστηριοτήτων (Άρθρο 5), που περιλαμβάνουν:

- Την αρχική αξιολόγηση της περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλασσών στις οποίες ασκούν δικαιοδοσία, τους περιβαλλοντικούς στόχους και την περιγραφή του Καλού Περιβαλλοντικού Καθεστώτος (Άρθρα 8, 9 και 10),
- Την κατάρτιση προγραμμάτων παρακολούθησης (monitoring) των θαλασσών (Άρθρο 11),
- Την κατάρτιση ενός προγράμματος μέτρων (Άρθρο 13), που κρίνονται απαραίτητα, ώστε με την εφαρμογή τους να εξασφαλιστεί, το αργότερο μέχρι το 2020, το Καλό Περιβαλλοντικό Καθεστώς στις θάλασσες που περιβρέχουν την ΕΕ,
- Τέλος, την αξιολόγηση των μέτρων και αναθεώρησή τους, αν αυτά κριθούν αναποτελεσματικά.

Σύμφωνα με το Άρθρο 3 της ΟΠΘΣ ως **Καλό Περιβαλλοντικό Καθεστώς (ΚΠΚ) ορίζεται η περιβαλλοντική κατάσταση των θαλασσών που επιτρέπει την βέλτιστη παροχή αγαθών και υπηρεσιών για την παρούσα και τις επόμενες γενεές ανθρώπων.** Η ΟΠΘΣ ορίζει ότι σε θαλάσσιες περιοχές όπου τα ΚΜ συνορεύουν με

κράτη που δεν είναι μέλη της ΕΕ, τότε γίνεται προσπάθεια κοινής δράσης για την επίτευξη του ΚΠΚ στο πλαίσιο της διμερούς και διεθνούς συνεργασίας, μέσω των Περιφερειακών Συμβάσεων υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών (UN Regional Conventions, π.χ. Σύμβαση της Βαρκελώνης για την περίπτωση της Μεσογείου). Σε κάθε περίπτωση εφαρμόζεται το διεθνές δίκαιο και ιδίως η Σύμβαση των ΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS) που αποτελεί το πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να εκπονούνται όλες οι δράσεις στους ωκεανούς και τις θάλασσες και είναι στρατηγικής σημασίας ως βάση για εθνική, περιφερειακή και παγκόσμια δράση και συνεργασία στον τομέα της θάλασσας.

Το 2011 έγινε η εναρμόνισή της ΟΠΘΣ με το ελληνικό δίκαιο, με τον Νόμο 3983/2011. Το 2012 δημοσιεύτηκε η Υπουργική Απόφαση 3799/2016 που όρισε τους στόχους της θαλάσσιας στρατηγικής της Ελλάδας, περιέγραφε το υπάρχον περιβαλλοντικό καθεστώς (αρχική αξιολόγηση) και όριζε ενδεικτικά παραδείγματα ΚΠΚ. Το 2016 δημοσιεύτηκε η Υπουργική Απόφαση 1175/2012 που όρισε τα προγράμματα περιβαλλοντικής παρακολούθησης και το 2017 η Κοινή Υπουργική Απόφαση, που όρισε το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ) και το Ινστιτούτο Αλιευτικών Ερευνών (ΙΝΑΛΕ - ΕΛΓΟ «Δήμητρα») ως εθνικούς φορείς που θα υλοποιήσουν τα προγράμματα περιβαλλοντικής παρακολούθησης.

B. Το Ελληνικό Πρόγραμμα Μέτρων (εφαρμογή του άρθρου 13 της ΟΠΘΣ)

Το Ελληνικό Πρόγραμμα Μέτρων (ΠΜ), που περιγράφεται στις παραγράφους που ακολουθούν εμπεριέχει την εμπειρία της εφαρμογής προγενέστερων Οδηγιών (π.χ. ΟΠΥ) που βρίσκονται σε εξέλιξη, τα δεδομένα του δικτύου Natura 2000, τα δεδομένα του δικτύου συλλογής αλιευτικών δεδομένων, καθώς και τα αποτελέσματα ερευνητικών Έργων που υλοποιήθηκαν στο 6^ο και 7^ο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο, για την Έρευνα από τους εθνικούς φορείς που προαναφέρθηκαν. Όπως προβλέπεται στο Άρθρο 13 το ΠΜ οφείλει:

- 1) Να υλοποιεί τους στόχους της θαλάσσιας στρατηγικής, σύμφωνα με τα κριτήρια και τους περιβαλλοντικούς δείκτες που ορίστηκαν στα προγράμματα περιβαλλοντικής παρακολούθησης,
- 2) Να είναι συμβατό με τις προγενέστερες Οδηγίες και Κανονισμούς της ΕΕ,

- 3) Να συνδέεται με την φέρουσα ικανότητα των θαλασσών και να λαμβάνει υπόψη τις κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις,
- 4) Να περιορίζεται στα θαλάσσια ύδατα στα οποία η χώρα έχει δικαιοδοσία και να μην προκαλεί κινδύνους ή ζημιές θαλάσσια ύδατα όπου άλλες χώρες έχουν δικαιοδοσία, σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο για τη Θάλασσα (UNCLOS).

Το Ελληνικό ΠΜ (αγγλικά GR PoMs) ακολουθεί τις συστάσεις (recommendations) που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Κοινής Στρατηγικής για την εφαρμογή της ΟΠΘΣ (Common Implementation Strategy for the MSFD). Η κατάρτιση του ΠΜ βασίστηκε κατ' αρχήν σε ένα σύνολο υπαρχόντων μέτρων, που έχουν ήδη θεσπιστεί στο πλαίσιο της πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος της χώρας, τόσο στο επίπεδο της Κεντρικής Κυβέρνησης, όσο και στο επίπεδο της Περιφερειακής Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Πολλά από αυτά τα μέτρα δεν εφαρμόστηκαν πλήρως μέχρι σήμερα και η αναδιατύπωσή τους στην ΟΠΘΣ στοχεύει στην κινητοποίηση των αρμόδιων αρχών καθώς και στην συμπλήρωσή τους, ώστε να δημιουργηθεί ένα νέο πλαίσιο εφαρμογής. Στην συνέχεια με βάση τους στόχους της ΟΠΘΣ, όπως ορίστηκαν στην Αρχική Αξιολόγηση, προέκυψε η ανάγκη συμπληρωματικών μέτρων.

Στο κείμενο που ακολουθεί, η παρουσίαση των μέτρων γίνεται χωριστά για κάθε έναν από τους 11 Περιγραφείς (Descriptors) του ΚΠΚ, όπως αναφέρονται στην ΟΠΘΣ. Ο όρος "Descriptor" που υπάρχει στο αγγλικό κείμενο της ΟΠΘΣ, θα αναφέρεται στην συνέχεια ως Περιγραφέας D1 έως D11. Οι 11 Περιγραφείς (ή Παράμετροι Περιγραφής), που περιλαμβάνονται στην ΟΠΘΣ, είναι διατυπωμένοι ως ακολούθως:

- ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΑΣ D1 «Βιοποικιλότητα»: Η βιοποικιλότητα διατηρείται. Η ποιότητα και η παρουσία των ενδιαιτημάτων και η κατανομή και αφθονία των ειδών είναι σύμφωνα με τις επικρατούσες φυσιογραφικές, γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες.
- ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΑΣ D2 «Μη αυτόχθονα είδη»: Τα μη αυτόχθονα είδη, που εισέρχονται εξαιτίας των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, είναι σε επίπεδα που δεν αλλοιώνουν δυσμενώς τα οικοσυστήματα.
- ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΑΣ D3 «Πληθυσμοί εμπορικά εκμεταλλεύσιμων αλιευμάτων»: Οι πληθυσμοί όλων των εμπορικά εκμεταλλεύσιμων αποθεμάτων (ψάρια, μαλάκια, καρκινοειδή) θα πρέπει να βρίσκονται σε ασφαλή βιολογικά

πλαίσια, παρουσιάζοντας κατανομή πληθυσμού κατά ηλικία και μέγεθος που να είναι ενδεικτική της καλής κατάστασης του αποθέματος.

- ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΑΣ D4 «Στοιχεία θαλάσσιων τροφικών δικτύων»: Όλα τα στοιχεία των θαλάσσιων τροφικών πλεγμάτων, στο βαθμό που είναι γνωστά, υπάρχουν σε φυσιολογική αφθονία και ποικιλότητα και σε επίπεδα ικανά να εξασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη αφθονία των ειδών και τη διατήρηση της πλήρους αναπαραγωγικής τους δυναμικότητας.
- ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΑΣ D5 «Ευτροφισμός»: Ο ανθρωπογενής ευτροφισμός ελαχιστοποιείται, και ιδίως οι δυσμενείς επιπτώσεις του, όπως απώλειες της βιοποικιλότητας, υποβάθμιση του οικοσυστήματος, η έξαρση επιβλαβούς φυτοπλαγκτόν και η έλλειψη οξυγόνου στον βυθό των θαλασσών.
- ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΑΣ D6 «Ακεραιότητα του θαλάσσιου βυθού»: Η ακεραιότητα του θαλάσσιου βυθού να είναι σε επίπεδο τέτοιο που να εξασφαλίζει ότι η δομή και οι λειτουργίες των οικοσυστημάτων διασφαλίζονται και τα βενθικά ιδίως οικοσυστήματα δεν επηρεάζονται δυσμενώς.
- ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΑΣ D7 «Μεταβολή υδρογραφικών συνθηκών»: Η μόνιμη μεταβολή των υδρογραφικών συνθηκών δεν επηρεάζει δυσμενώς τα θαλάσσια οικοσυστήματα.
- ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΑΣ D8 «Συγκεντρώσεις ρυπογόνων ουσιών»: Οι συγκεντρώσεις ρυπογόνων ουσιών βρίσκονται σε επίπεδα που δεν προκαλούν επιπτώσεις ρύπανσης.
- ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΑΣ D9 «Ρυπογόνες ουσίες σε εδάφιμα αλιεύματα»: Οι ρυπογόνες ουσίες σε ψάρια και άλλα θαλασσινά που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση δεν υπερβαίνουν τα επίπεδα που θεσπίζονται από την Κοινοτική νομοθεσία ή άλλα συναφή πρότυπα.
- ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΑΣ D10 «Θαλάσσια Απορρίμματα»: Οι ιδιότητες και οι ποσότητες των θαλασσιών απορριμμάτων δεν προκαλούν βλάβες για το θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον.

- ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΑΣ D11 «Υποθαλάσσιος θόρυβος»: Η εισαγωγή ενέργειας, συμπεριλαμβανομένου και του υποθαλάσσιου θορύβου, βρίσκεται σε επίπεδα που δεν επηρεάζει δυσμενώς το θαλάσσιο περιβάλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: Μέτρα για την προστασία της βιοποικιλότητας

1.1 Στόχοι και προτεραιότητες

Η διατήρηση της βιοποικιλότητας καλύπτει κατά κύριο λόγο τις απαιτήσεις του Περιγραφέα D1, αλλά και διάφορες πτυχές των Περιγραφών D4 (στοιχεία θαλάσσιων τροφικών αλυσίδων) και D6 (ακεραιότητα του θαλάσσιου βυθού) που βασίζονται στα ίδια πρωτογενή δεδομένα.

Η προστασία της βιοποικιλότητας αφορά τόσο στα είδη που απειλούνται από τις ανθρώπινες δραστηριότητες (biodiversity at the species) όσο και στους ευάλωτους τύπους οικοτόπων Κοινοτικού Ενδιαφέροντος (biodiversity at the habitat level) αλλά και συνολικά στο θαλάσσιο οικοσύστημα (biodiversity at the ecosystem level).

Ως προς τα θαλάσσια είδη, η αρχική εκτίμηση για τις Ελληνικές θάλασσες στοχεύει στην προστασία της Μεσογειακής φώκιας *Monachus monachus*, και της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta* που αποτελούν εμβληματικά είδη της Μεσογείου. Παράλληλα στοχεύει στην προστασία των κητωδών που ενδημούν στην ελληνική θαλάσσια τάφρο (Hellenic trench) και στα θαλασσοπούλια που αναπαράγονται ή βρίσκουν καταφύγιο στις εκατοντάδες νησιά και βραχονησίδες του ελληνικού αρχιπελάγους. Το θαλάσσιο περιβάλλον των ελληνικών θαλασσών θεωρείται ότι βρίσκεται σε ΚΠΚ όταν τα είδη που προαναφέρθηκαν βρίσκονται στο Ευνοϊκό Καθεστώς Διατήρησης (Favorable Conservation Status), όπως αυτό ορίζεται στην Οδηγία των Οικοτόπων ή κατατάσσονται στην «καλή» κλάση Καθεστώτος Οικολογικής Ποιότητας (Ecological Quality Status) όπως αυτό ορίζεται στην Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα, δηλαδή όταν παρουσιάζουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Εξακολουθούν να απαντούν όλα τα φυσικά ενδιατήματα, σύμφωνα με τις επικρατούσες φυσιολογικές, γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες,
- Οι πληθυσμοί τους βρίσκονται σε επίπεδα αφθονίας και πυκνότητας, τα οποία διασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη αφθονία των ειδών και τη διατήρηση της πλήρους αναπαραγωγικής τους ικανότητας και τους επιτρέπουν να επιτύχουν και να διατηρήσουν επιθυμητή κατάσταση διατήρησης,
- Οι πληθυσμοί τους είναι σε καλή κατάσταση, όπως καταδεικνύεται από την αναπαραγωγική τους επιτυχία και τα επίπεδα επιβίωσης.

Ως προς τους θαλάσσιους τύπους οικοτόπων η αρχική εκτίμηση για τις Ελληνικές

θάλασσες στοχεύει στην προστασία δύο βενθικών οικοτόπων που χαρακτηρίζονται από πολύ υψηλή βιοποικιλότητα, καθώς προσφέρουν καταφύγιο σε εκατοντάδες είδη μακροασπονδύλων, μακροφυκών και ψαριών που ζουν στον θαλάσσιο βυθό. Πρόκειται για τα υποθαλάσσια λιβάδια του Αγγειόσπερμου φυτού Posidonia oceanica (ενδημικό της Μεσογείου) και τους βυθούς που καλύπτονται από ενασβεστωμένα Ροδοφύκη (“maerl” habitats), γνωστά με την κοινή ονομασία «τραγάνες».

Το θαλάσσιο περιβάλλον των ελληνικών θαλασσών θεωρείται ότι βρίσκεται σε ΚΠΚ εάν οι οικοτόποι που προαναφέρθηκαν παρουσιάζουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Τα είδη μακροφυκών, βενθικών μακροασπονδύλων, αγγειόσπερμων συνεχίζουν να απαντούν σε όλα τα φυσικά τους ενδιατήματα, σε συνάφεια με τις επικρατούσες φυσιογραφικές, γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες,
- Οι οικοτόποι βρίσκονται σε επίπεδα αφθονίας και πυκνότητας, τα οποία διασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη παρουσία τους και είναι σε καλή κατάσταση όπως καταδεικνύεται από δείκτες ποικιλότητας των ειδών που φιλοξενούν,
- Η ακεραιότητα των οικοτόπων του θαλάσσιου πυθμένα είναι σε τέτοιο επίπεδο, το οποίο να διασφαλίζει πως η δομή και λειτουργία των οικοσυστημάτων είναι εξασφαλισμένη και δεν επηρεάζεται αρνητικά από τις ανθρώπινες δραστηριότητες.

Ως προς την προστασία της βιοποικιλότητας, στο επίπεδο του θαλάσσιου οικοσυστήματος, στο σύνολό του, η ΟΠΘΣ δεν είναι ιδιαίτερα σαφής. Ωστόσο το θαλάσσιο οικοσύστημα θεωρείται ότι επιτυγχάνει το ΚΠΚ όταν παρουσιάζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Η θερμοκρασία, η αλατότητα, το pH, η διαφάνεια του νερού, οι συγκεντρώσεις και αναλογίες των θρεπτικών και το οξυγόνο είναι σε συνάφεια με τις επικρατούσες φυσιογραφικές, γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες, σε όλη την υδάτινη στήλη,
- Η αφθονία και βιομάζα του φυτοπλαγκτού και ζωοπλαγκτού είναι φυσιολογικές και σε συνάφεια με τις επικρατούσες φυσιογραφικές, γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες και σε επίπεδα ικανά να διασφαλίζουν

τη μακροπρόθεση αφθονία τους.

1.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων

Παρά την συγκέντρωση δεδομένων για την βιοποικιλότητα των ελληνικών θαλασσών, που εντατικοποιήθηκαν με την εφαρμογή της Οδηγίας των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ) και την μελέτη των θαλάσσιων περιοχών του δικτύου Natura 2000, καθώς και με την συστηματική παρακολούθηση των παράκτιων υδάτων που προβλέπει η Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα (2000/60/ΕΕ), υπάρχουν ακόμη σημαντικά κενά γνώσεων. Τα κητώδη, τα θαλασσοπούλια, οι «τραγάνες» αλλά και τα πλαγκτονικά οικοσυστήματα παρουσιάζουν κενά γνώσεων και δεδομένων. Η ελληνική ακτογραμμή, που είναι η μεγαλύτερη των ΚΜ της ΕΕ στην Μεσόγειο, η παρουσία εκατοντάδων νησιών και βραχονησίδων, καθιστά την Ελλάδα πρωταγωνιστή στην προστασία της βιοποικιλότητας.

1.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας της βιοποικιλότητας

Ήδη από τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα η Ελλάδα έλαβε μέτρα για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος με την θεσμοθέτηση των Εθνικών Θαλάσσιων Πάρκων του Λαγανά (Ζάκυνθος) και των Σποράδων. Μετά το 2000 τα μέτρα προστασίας ενισχύθηκαν με την θεσμοθέτηση των θαλάσσιων περιοχών του δικτύου Natura και νέων Θαλάσσιων Πάρκων στον Σχοινιά του Μαραθώνα και στο Μεσολόγγι (νότιες Εχινάδες).

Παράλληλα, με την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κανονισμού Μεσογειακής Αλιείας θεσμοθετήθηκαν μέτρα για την προστασία από την υπεραλίευση και την προστασία του βυθού από τα συρόμενα αλιευτικά εργαλεία.

1.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας της βιοποικιλότητας

1.4.1 Ένταξη της συστηματικής συλλογής δεδομένων για την αφθονία, κατανομή και δυναμική πληθυσμών των θαλάσσιων θηλαστικών, ερπετών και πτηνών στα προγράμματα περιβαλλοντικής παρακολούθησης της ΟΠΘΣ (MSFD monitoring programmes). Ενεργοποίηση της συμμετοχής της Ελλάδας στις δραστηριότητες της ACCOBAMS.

- 1.4.2 Ένταξη της συστηματικής συλλογής δεδομένων για την αφθονία, κατανομή και δυναμική πληθυσμών ψαριών και κεφαλοπόδων στα προγράμματα περιβαλλοντικής παρακολούθησης της ΟΠΘΣ (MSFD monitoring programmes).
- 1.4.3 Ολοκλήρωση της χαρτογράφησης των θαλάσσιων Αγγειόσπερμων και έναρξη της χαρτογράφησης σε βυθούς που καλύπτονται από ενασβεστωμένα Ροδοφύκη (“maerl” habitats), όπως απαιτείται από τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό Μεσογειακής Αλιείας (1967/2006).
- 1.4.4 Θεσμοθέτηση της αναθεώρησης του θαλάσσιου δικτύου Natura 2000. Κατά την 3^η εξαετή έκθεση για την πρόοδο εφαρμογής της Οδηγίας των Οικοτόπων, η Ελλάδα πρότεινε νέες θαλάσσιες περιοχές, που συμπληρώνουν το υπάρχον δίκτυο, με στόχο το 10% των ελληνικών θαλασσών να διαθέτει καθεστώς αειφόρου διαχείρισης, όπως προβλέπει το πρωτόκολλο για την Βιοποικιλότητα της Σύμβασης της Βαρκελώνης. Παράλληλα, προτάθηκε η διατήρηση των Φορέων Διαχείρισης των Εθνικών Θαλάσσιων Πάρκων και η εξασφάλιση της χρηματοδότησής τους από το Πράσινο Ταμείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: Μέτρα για τα μη αυτόχθονα είδη

2.1 Στόχοι και προτεραιότητες

Τα μη αυτόχθονα (αλλόχθονα ή ξενικά) είδη στις ελληνικές θάλασσες μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες: στα είδη που φθάνουν μέσω της διώρυγας του Σουέζ (αναφέρονται διεθνώς ως Λεσεψιανά είδη) και στα είδη που φθάνουν μέσω της ανθρώπινης δραστηριότητας (ενυδρεία, υδατοκαλλιέργεια, ναυσιπλοΐα). Οι δύο αυτές κατηγορίες πρέπει να αξιολογηθούν με διαφορετικό τρόπο ως προς την επίτευξη του ΚΠΚ.

A) Λεσεψιανά είδη

Στην αρχική αξιολόγηση των θαλασσών της Ελλάδας (2012) αναφέρεται ότι οι ελληνικές θάλασσες δεν μπορούν να επιτύχουν το ΚΠΚ ως προς τον Περιγραφέα D2 λόγω της μεγάλης παρουσίας ξενικών ειδών που φθάνουν μέσω της διώρυγας του Σουέζ. Τα στοιχεία της ελληνικής βάσης δεδομένων για τα ξενικά είδη ELNAIS (<http://elnais.hcmr.gr>) επιβεβαιώνουν την άποψη αυτή. Συνεπώς, η Ελλάδα θα πρέπει να θεωρήσει ότι τα Λεσεψιανά είδη, που δεν προέρχονται από άμεση ανθρωπογενή δραστηριότητα, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο. Ειδική πρόβλεψη υπάρχει στο Άρθρο 14(α) της ΟΠΘΣ. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στα μη αυτόχθονα χωρο-κατακτητικά είδη, δηλαδή αυτά που τείνουν να εξαπλωθούν υπέρμετρα εκτοπίζοντας τα αυτόχθονα είδη.

B) Μη Λεσεψιανά είδη

Για τα μη Λεσεψιανά είδη η επίτευξη του ΚΠΚ εξαρτάται από τα μέτρα που λαμβάνονται ή πρόκειται να ληφθούν για τον περιορισμό τους. Το θαλάσσιο περιβάλλον της Ελλάδας θεωρείται ότι είναι σε καλή περιβαλλοντική κατάσταση, αν:

- Τα μη-αυτόχθονα είδη δεν επικρατούν στην αφθονία/βιομάζα της ταξινομικής ομάδας τους, μέσα σε ένα κυρίαρχο τύπο οικοτόπου, και ιδιαίτερα στις περιοχές του δικτύου Natura και στα Εθνικά Θαλάσσια Πάρκα,
- Η εισαγωγή των μη-αυτόχθονων ειδών που έχουν εισαχθεί απευθείας στα ύδατα της Ελλάδας από τις ανθρώπινες δραστηριότητες όπως η ναυτιλία, η υδατοκαλλιέργεια και το εμπόριο ενυδρείων, ελαχιστοποιείται,

- Τα μη-αυτόχθονα είδη που είναι εγκατεστημένα σε λιμάνια, μαρίνες, εγκαταστάσεις υδατοκαλλιέργειας δεν εξαπλώνονται σε άλλες περιοχές.

2.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων

Παρά την συστηματική καταγραφή των μη αυτόχθονων ειδών στην βάση δεδομένων ELNAIS, η παρουσία μεγάλου αριθμού λιμανιών και υδατοκαλλιεργειών στις Ελληνικές θάλασσες, αυξάνει καθημερινά την πιθανότητα εμφάνισης μη αυτόχθονων ειδών.

2.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας από τα μη αυτόχθονα είδη

- 2.3.1 Προετοιμασία καταλόγου (via ELNAIS and ESENIAS tools) κατάταξης των μη αυτόχθονων ειδών, ανάλογα με την πιθανότητα εξάπλωσής τους και τους ενδεχόμενους κινδύνους για την αυτόχθονη πανίδα και χλωρίδα.
- 2.3.2 Προετοιμασία σχεδίων δράσης για τα είδη που είναι επικίνδυνα για την δημόσια υγεία ή για την αυτόχθονη πανίδα και χλωρίδα (φυλλάδια σε συνεργασία με το COST1209 Aliens Challenge).

2.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας

- 2.4.1 Περιορισμός της εισαγωγής μη αυτόχθονων ειδών μέσω της υδατοκαλλιέργειας. Έλεγχος ή/και απαγόρευση της χρήσης μη αυτόχθονων ειδών στην υδατοκαλλιέργεια κατ' εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 708/2007.
- 2.4.2 Εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης για το διεθνές εμπόριο απειλούμενων ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας (CITES) και της Σύμβασης για την βιοποικιλότητα (CBD), στην οποία η προστασία από τα μη αυτόχθονα χωροκατακτητικά είδη αποτελεί ιδιαίτερο στόχο.
- 2.4.3 Ένταξη της συστηματικής συλλογής δεδομένων για την αφθονία, κατανομή και δυναμική πληθυσμών των μη αυτόχθονων ειδών (με έμφαση στα χωροκατακτητικά είδη) στα προγράμματα περιβαλλοντικής παρακολούθησης της ΟΠΘΣ (MSFD monitoring programmes).
- 2.4.4 Κατάρτιση προγραμμάτων για την ευαισθητοποίηση των πολιτών, με την

βοήθεια των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και εφαρμογών του διαδικτύου (blogs ερασιτεχνών συλλεκτών οστράκων, αυτοδουτών, σχολικών δραστηριοτήτων περιβαλλοντικής αγωγής).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: Μέτρα για τα αλιεύματα εμπορικού ενδιαφέροντος

3.1 Στόχοι και προτεραιότητες

Για την επίτευξη και διατήρηση της ΚΠΚ στα θαλάσσια ύδατα της Ελλάδας απαιτείται:

- Η επίτευξη και διατήρηση των κριτηρίων και των περιβαλλοντικών δεικτών που ορίστηκαν στα προγράμματα περιβαλλοντικής παρακολούθησης της ΟΠΘΣ. Σύμφωνα με την αρχική αξιολόγηση, τα κύρια είδη-στόχοι της αλιευτικής δραστηριότητας στην υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου και του Ιονίου βρίσκονται σε ΚΠΚ, ενώ μικρές αποκλίσεις καταγράφονται σε είδη που ζουν σε μεγαλύτερα βάθη.
- Η επίτευξη και διατήρηση των κριτηρίων και των περιβαλλοντικών δεικτών που ορίστηκαν στα προγράμματα περιβαλλοντικής παρακολούθησης της ΟΠΘΣ. Σύμφωνα με την αρχική αξιολόγηση ορισμένα πελαγικά είδη-στόχοι της αλιευτικής δραστηριότητας (π.χ. σαρδέλα) παρουσιάζουν αποκλίσεις από το ΚΠΚ.

3.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων

Η εκτίμηση των αλιευτικών αποθεμάτων/πληθυσμών διακρίνεται σε δύο κατηγορίες: α) Εκτίμηση που προέρχεται από κατάλληλους δείκτες αλιευτικής πίεσης και βιομάζας και β) Εκτίμηση που δεν βασίζεται στους προαναφερθέντες δείκτες, αλλά μόνον σε χρονοσειρές εξειδικευμένων δεικτών (αναπαραγωγική ικανότητα).

Στην πρώτη περίπτωση, αλιευτικά δεδομένα χρησιμοποιούνται για να εκτιμηθεί η κατάσταση του αλιευτικού αποθέματος, μέσω κριτηρίων αλιευτικής πίεσης ή/και βιομάζας. Η ηλικία του πληθυσμού και οι δείκτες κατανομής μεγεθών δεν χρησιμοποιούνται λόγω έλλειψης κατάλληλων δεδομένων. Στην δεύτερη περίπτωση, χρησιμοποιούνται οι τάσεις των δεικτών βιομάζας που προέρχονται από χρονοσειρές πειραματικής αλιείας (π.χ. ερευνητικό πρόγραμμα “MedITS”). Αξίζει να σημειωθεί ότι δεδομένα αυτής της κατηγορίας δεν υπάρχουν μετά το 2008 και συνεπώς δεν είναι δυνατόν να εξαχθούν συμπεράσματα.

3.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας των αλιευμάτων εμπορικής σημασίας

- 3.3.1 Μείωση των αδειών σκαφών αλιείας μικρής κλίμακας για τον περιορισμό της αλιευτικής πίεσης.
- 3.3.2 Καθορισμός ελάχιστου ανοίγματος δικτύων για την μείωση σύλληψης υπομεγέθων αλιευμάτων.
- 3.3.3 Περιορισμοί της αλιείας σε περιοχές ωοτοκίας των θαλάσσιων χελωνών, κατά την περίοδο ζευγαρώματος και ωοτοκίας.
- 3.3.4 Καθορισμός περιόδων απαγόρευσης της χρήσης συρόμενων αλιευτικών εργαλείων, σε όλα τα χωρικά ύδατα της Ελλάδας.

3.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας

- 3.4.1 Εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων για όλους τους τύπους αλιευτικών εργαλείων.
- 3.4.2 Περεταίρω μείωση της αλιείας μικρής κλίμακας.
- 3.4.3 Ένταξη κριτηρίων και δεικτών πειραματικής αλιείας στα προγράμματα περιβαλλοντικής παρακολούθησης της ΟΠΘΣ ,για την κάλυψη των κενών γνώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: Μέτρα για τα θαλάσσια τροφικά δίκτυα

4.1 Στόχοι και προτεραιότητες

Τα μέτρα προστασίας των θαλάσσιων τροφικών δικτύων σχετίζονται άμεσα με εκείνα της βιοποικιλότητας (βλέπε Κεφάλαιο 1^ο) και ιδιαίτερα με τα μέτρα προστασίας του βένθους και του πλαγκτόν, καθώς και με τα μέτρα προστασίας της βιοποικιλότητας των ψαριών και των κεφαλοπόδων. Λόγω της πολυπλοκότητας των θαλάσσιων τροφικών δικτύων ως κριτήριο της καλής δομής και λειτουργίας τους, επιλέχθηκε η μελέτη των ανώτερων τροφικών επιπέδων (ανώτεροι θηρευτές π.χ. σαρκοφάγα ψάρια), δεδομένου ότι η αφθονία του πληθυσμού τους και η διατήρηση του μεγέθους των ανώτερων θηρευτών εξαρτάται άμεσα από τα κατώτερα επίπεδα των δικτύων από όπου αντλούν την τροφή τους. Για τον λόγο αυτό η επίτευξη και διατήρηση της ΚΠΚ ως προς την λειτουργία των τροφικών δικτύων στα θαλάσσια ύδατα της Ελλάδας θα εκτιμηθεί από:

- Την διατήρηση του ποσοστού βιομάζας των ανώτερων τροφικών επιπέδων σε σχέση με το σύνολο των αλιευμάτων.
- Την διατήρηση των πληθυσμών των μεγάλων πελαγικών ψαριών.

4.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων

Τα δεδομένα για την εκτίμηση της ΚΠΚ των θαλάσσιων τροφικών πλεγμάτων προέρχονται από τα κριτήρια και τους περιβαλλοντικούς δείκτες του Περιγραφέα D1 και παρουσιάζουν προβλήματα ανάλογα με αυτά που περιγράφονται στην παράγραφο 3.2 (εκτίμηση των αλιευτικών αποθεμάτων/πληθυσμών). Ιδιαίτερη σημασία έχει η ένταξη της μελέτης του πλαγκτονικού τμήματος του θαλάσσιου οικοσυστήματος, στο πρόγραμμα περιβαλλοντικής παρακολούθησης της ΟΠΘΣ, καθώς το τμήμα αυτό δεν είχε περιληφθεί σε προγενέστερες Οδηγίες.

4.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας των θαλάσσιων τροφικών πλεγμάτων

Βλέπε παράγραφο 3.3

4.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας

Βλέπε παράγραφο 1.4.2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο: Μέτρα προστασίας από τον ευτροφισμό

5.1 Στόχοι και προτεραιότητες

Το πρόβλημα του ευτροφισμού στις ελληνικές θάλασσες εντοπίζεται στα παράκτια ύδατα που βρίσκονται κοντά σε εκβολές ποταμών (π.χ. Θρακικό Πέλαγος) και στους ημίκλειστους κόλπους, ιδιαίτερα σε αυτούς που υπάρχουν μεγάλες πόλεις (π.χ. Εσωτερικός Σαρωνικός Κόλπος, κόλπος Θεσσαλονίκης). Με εξαίρεση το Βόρειο Αιγαίο, που δέχεται την επίδραση των μεγάλων διασυνοριακών ποταμών (π.χ. Έβρος, Νέστος, Στρυμόνας) και των υδάτων της Μαύρης Θάλασσας, οι ελληνικές θάλασσες χαρακτηρίζονται ολιγοτροφικές.

Συνεπώς, οι ελληνικές θάλασσες επιτυγχάνουν το ΚΠΚ ως προς τον ευτροφισμό όταν:

- Ο ευτροφισμός που οφείλεται σε ανθρώπινες δραστηριότητες ελαχιστοποιείται ή/και εξαφανίζεται,
- Οι φυσικοχημικοί δείκτες οι οποίοι μπορούν να επηρεαστούν δυσμενώς από τον ευτροφισμό, ειδικά η διαύγεια του νερού, οι συγκεντρώσεις και αναλογίες των θρεπτικών και οι συγκεντρώσεις του οξυγόνου, συμβαδίζουν με τις επικρατούσες φυσιογραφικές, γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες στην υδάτινη στήλη,
- Η αφθονία του φυτοπλαγκτού ή/και η συγκέντρωση της χλωροφύλλης –α, συμβαδίζουν με τις επικρατούσες φυσιογραφικές, γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες στην υδάτινη στήλη,
- Οι πληθυσμοί των μακροφυκών και θαλάσσιων Αγγειόσπερμων φυτών βρίσκονται σε επίπεδα αφθονίας και πυκνότητας, τα οποία συμβαδίζουν με τις επικρατούσες φυσιογραφικές, γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες στην υδάτινη στήλη.

5.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων

Υπάρχουν πολλά δεδομένα που συνδέονται με τον ευτροφισμό στις ελληνικές θάλασσες (συγκεντρώσεις θρεπτικών αλάτων, χλωροφύλλης -α, βιομάζας και πληθυσμιακής σύνθεσης φυτοπλαγκτόν και φυτοβένθους). Ωστόσο, σπάνια υπάρχουν

χρονοσειρές δεδομένων, που θα επέτρεπαν την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για τις διαχρονικές τάσεις του ευτροφισμού στις ελληνικές θάλασσες.

5.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας από τον ευτροφισμό

5.3.1 Μέτρα που συνδέονται με την εφαρμογή της Οδηγίας για την επεξεργασία αστικών λυμάτων (91/271/EEC).

5.3.2 Μέτρα που συνδέονται με την εφαρμογή της Οδηγίας για τον περιορισμό από την νιτρορύπανση (91/676/EEC).

5.3.3 Μέτρα που συνδέονται με την εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα.

5.3.4 Μέτρα που συνδέονται με την εφαρμογή της Σύμβασης της Βαρκελώνης. (Decision IG.19/7 και IG.20/8).

5.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας

5.4.1 Εφαρμογή ορθών γεωργικών πρακτικών.

5.4.2 Ολοκλήρωση των εγκαταστάσεων επεξεργασία αστικών λυμάτων σε οικισμούς με πληθυσμό πάνω από 2.000 κατοίκους.

5.4.3 Σχεδιασμός και εφαρμογή ορθών πρακτικών στις εγκαταστάσεις υδατοκαλλιέργειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο: Μέτρα για την ακεραιότητα του θαλάσσιου βυθού

6.1 Στόχοι και προτεραιότητες

Η ακεραιότητα του βυθού εκφράζεται τόσο με την φυσική κατανομή των βενθικών οικοτόπων, όσο και με την σύνθεση των βενθικών βιοκοινωνιών. Όπως και στην περίπτωση της προστασίας της βιοποικιλότητας, το ΚΠΚ της ακεραιότητας του βυθού εξασφαλίζεται όταν:

- Εξακολουθούν να απαντούν όλα τα βενθικά ενδιαίτηματα, σύμφωνα με τις επικρατούσες φυσιογραφικές, γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες.
- Οι πληθυσμοί τους βρίσκονται σε επίπεδα αφθονίας και πυκνότητας, τα οποία διασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη αφθονία των ειδών και την διατήρηση της πλήρους αναπαραγωγικής τους ικανότητας και επιπλέον τους επιτρέπουν να επιτύχουν και να διατηρήσουν την επιθυμητή κατάσταση διατήρησης.
- Οι πληθυσμοί τους είναι σε καλή κατάσταση, όπως καταδεικνύεται από την αναπαραγωγική τους επιτυχία και τα επίπεδα επιβίωσης.
- Ο αριθμός και η αφθονία των ευκαιριακών ειδών (opportunistic species) στις βενθικές βιοκοινωνίες δεν ξεπερνά τον αναμενόμενο σύμφωνα τις επικρατούσες φυσιογραφικές, γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες.
- Οι πολυπαραμετρικοί βιοδείκτες που αναπτύχθηκαν για την εφαρμογή της ΟΠΥ βρίσκονται πάνω από το όριο της «καλής» οικολογικής κλάσης ποιότητας.

6.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων

Τα υπάρχοντα δεδομένα προέρχονται από τις περιοχές του δικτύου Natura και το δίκτυο των παράκτιων σταθμών της περιβαλλοντικής παρακολούθησης για την εφαρμογή της ΟΠΥ. Συνεπώς, τα όποια συμπεράσματα μπορούν να εξαχθούν έχουν τοπικό χαρακτήρα.

6.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας της ακεραιότητας του βυθού

6.3.1 Αποτύπωση της κατανομής των υποθαλάσσιων λιβαδιών στο σύνολο της ελληνικής ακτογραμμής (Εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κανονισμού

Μεσογειακής Αλιείας, 1967/2006).

6.3.2 Μέτρα προστασίας του βυθού από συρόμενα αλιευτικά εργαλεία.

6.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας

6.4.1 Ολοκλήρωση της χαρτογράφησης των βενθικών βιοκοινωνιών με προτεραιότητα στους βυθούς που καλύπτονται από ενασβεστωμένα Ροδοφύκη («ταργάνες»).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο: Μέτρα για την διατήρηση των υδρογραφικών συνθηκών

7.1 Στόχοι και προτεραιότητες

Με τον όρο υδρογραφικές συνθήκες περιγράφονται τα αβιοτικά χαρακτηριστικά του θαλάσσιου περιβάλλοντος, κυρίως η θερμοκρασία, η αλατότητα και η διαφάνεια των θαλάσσιων υδάτων. Το ΚΠΚ των θαλάσσιων υδάτων ως προς τις υδρογραφικές συνθήκες εξασφαλίζεται όταν:

- Οι ανθρώπινες κατασκευές και οι απορρίψεις θερμών νερών και άλμης δεν επηρεάζουν αρνητικά τα θαλάσσια οικοσυστήματα. Οι αλλαγές στα ενδιαιτήματα, λειτουργικές ομάδες/ομάδες ειδών/είδη, και στις φυσικοχημικές παραμέτρους, λόγω τέτοιων κατασκευών έχουν τοπικό χαρακτήρα.

7.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων

Τα μόνα διαθέσιμα δεδομένα προέρχονται από αριθμητικές προσομοιώσεις που συνοδεύουν την διαδικασία αδειοδότησης έργων. Παρακολούθηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων έγινε μόνον σε μεγάλες βιομηχανικές μονάδες (π.χ. κόλπος Αντίκυρας και κόλπος Αλιβερίου). Αξίζει να σημειωθεί ότι τα μεγάλα παράκτια θερμοηλεκτρικά εργοστάσια της ΔΕΗ (π.χ. Λαύριο, Ρόδος, Ηράκλειο) δεν ανακοινώνουν αποτελέσματα μετρήσεων. Συνεπώς, υπάρχει κενό στην γνώση των επιπτώσεων της συγκεκριμένης ανθρώπινης δραστηριότητας στο θαλάσσιο περιβάλλον.

7.3 Υπάρχοντα νέα μέτρα προστασίας των υδρογραφικών συνθηκών

Κατά την φάση αδειοδότησης μεγάλων θερμοηλεκτρικών εργοστασίων ή εγκαταστάσεων αφαλάτωσης στην παράκτια ζώνη είναι απαραίτητη η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, έτσι ώστε να καταγράφεται η χωρική έκταση που καταλαμβάνουν οι τεχνητές κατασκευές και τυχούσες σημειακές απορρίψεις, όπως επίσης και ο επηρεασμός της ευρύτερης περιοχής από τις προαναφερθείσες δραστηριότητες. Ωστόσο, δεν είναι θεσμοθετημένη η παρακολούθηση των επιπτώσεων κατά την φάση λειτουργίας.

7.4 Προτεινόμενα μέτρα προστασίας

Θεσμοθέτηση των όρων των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων πριν την αδειοδότηση θερμοηλεκτρικών εργοστασίων ή μονάδων απόρριψης άλμης από αφαλατώσεις, συμπεριλαμβανομένης της θέσης και του σχεδιασμού της απόρριψης της άλμης, για την προστασία των οικοτόπων προτεραιότητας, καθώς και για τη μεγιστοποίηση της διασποράς της άλμης στη θάλασσα. Θεσμοθέτηση της περιβαλλοντικής παρακολούθησης κατά την φάση λειτουργίας, μετά την ολοκλήρωση της φάσης κατασκευής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο: Μέτρα για τις συγκεντρώσεις ρύπων στο θαλάσσιο περιβάλλον

8.1 Στόχοι και προτεραιότητες

Το ΚΠΚ των θαλάσσιων υδάτων ως προς τις συγκεντρώσεις χημικών ρύπων εξασφαλίζεται όταν:

- Οι συγκεντρώσεις των χημικών ρύπων στο νερό, σε περιοχές υψηλής δραστηριότητας, στα ιζήματα και σε οργανισμούς δεν ξεπερνούν επίπεδα για ετήσιους μέσους όρους και/ή μέγιστες επιτρεπόμενες συγκεντρώσεις, τα οποία είναι είτε κανονιστικά (καθορισμένα νομικά) ή αν δεν υπάρχουν τα προηγούμενα, βασιζόμενα σε τιμές αναφοράς για τα θαλάσσια ιζήματα και οργανισμούς των ελληνικών θαλασσών,
- Οι συγκεντρώσεις των χημικών ρύπων στα ιζήματα και στους οργανισμούς δεν συντελούν σε περιστατικά οξείας ρύπανση ή μόλυνσης και στα επακόλουθα αποτελέσματά τους,
- Ο αριθμός των πετρελαιοκηλίδων και των παράνομων απορρίψεων ελαχιστοποιείται.

8.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων

Η αξιολόγηση των θαλάσσιων υδάτων των ελληνικών θαλασσών, ως προς τους χημικούς ρύπους σε ιζήματα και οργανισμούς, με βάση δεδομένα που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της ΟΠΥ και του MedPOL, καθώς και των τάσεων στην συχνότητα εμφάνισης πετρελαιοκηλίδων και παράνομων απορρίψεων, έδειξαν ότι τα θαλάσσια ύδατα της Ελλάδας βρίσκονται σε ΚΠΚ. Εξαίρεση αποτελούν οι περιοχές που γειτονεύουν με βιομηχανικές ζώνες, αν και η εφαρμογή των Οδηγιών μετά την ένταξή της στην ΕΟΚ περιόρισε αισθητά την χημική ρύπανση σε περιοχές που κατά την δεκαετία του '70 αποτελούσαν «hot spots».

8.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας από την χημική ρύπανση

8.3.1 Απαγόρευση ή/και περιορισμοί σε απορρίψεις από σκάφη/πλοία και πρόβλεψη εγκαταστάσεων υποδοχής για λύματα και λάδια σκαφών σε λιμάνια (εφαρμογή MARPOL), μαρίνες και αλιευτικά καταφύγια, για την ελαχιστοποίηση ή/και εξάλειψη της ρύπανσης από σκάφη.

8.3.2 Περιορισμός των φορτίων χημικών ρύπων, μέσω της εφαρμογής των ορίων που αναφέρονται στους Εθνικούς Κανονισμούς Αλιείας και στα Προγράμματα Μέτρων της ΟΠΥ (2000/60/ΕΚ), όπως περιγράφονται στα Σχέδια Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού, περιλαμβανομένου και ειδικού αδειοδοτικού συστήματος για απορρίψεις από βιομηχανίες στα θαλάσσια ύδατα και τον ορισμό Επιτροπής για τη διαχείριση ατυχημάτων πετρελαιοκηλίδων.

8.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας

8.4.1 Συμμόρφωση με τους περιορισμούς που θα περιγράφονται στα αναθεωρημένα Σχέδια Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού.

8.4.2 Δεν κρίνεται σκόπιμη η θεσμοθέτηση ορίων συγκεντρώσεων ρύπων μέσω της ΟΠΘΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο: Μέτρα για τις ρυπογόνες ουσίες σε εδάφιμα αλιεύματα

9.1 Στόχοι και προτεραιότητες

Το θαλάσσιο περιβάλλον της Ελλάδας θεωρείται ότι επιτυγχάνει το ΚΠΚ όταν:

- Οι συγκεντρώσεις των χημικών ρύπων στα θαλασσινά δεν υπερβαίνει επίπεδα για ετήσιους μέσους όρους ή/και μέγιστες επιτρεπόμενες συγκεντρώσεις, οι οποίες είναι ρυθμιστικές (νομικά καθορισμένες) ή αν δεν υπάρχουν, με βάση τις τιμές αναφοράς για τα θαλασσινά.

9.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων

Η αξιολόγηση των Ελληνικών θαλάσσιων υδάτων ως προς τους χημικούς ρύπους στα εδάφιμα αλιεύματα από τις αρμόδιες Κρατικές Υπηρεσίες, αλλά και με βάση τα δεδομένα που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της ΟΠΥ και του MedPOL, έδειξαν ότι επιτυγχάνεται το ΚΠΚ.

9.3 Υπάρχοντα μέτρα προστασίας

9.3.1 Η θεσμοθέτηση προτύπων ποιότητας για τα εδάφιμα θαλασσινά ανήκει στους κρατικούς φορείς δημόσιας υγείας με ανεξάρτητη νομοθεσία.

9.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας

9.4.1 Δεν κρίνεται σκόπιμη η θεσμοθέτηση νέων προτύπων μέσω της ΟΠΘΣ.

9.4.1 Προτείνεται η εντατικοποίηση των δειγματοληψιών και μετρήσεων συγκεντρώσεων ρύπων από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10ο: Μέτρα για τον περιορισμό των θαλάσσιων απορριμμάτων

10.1 Στόχοι και προτεραιότητες

Η επίτευξη του ΚΠΚ ως προς τα θαλάσσια απορρίμματα στις θάλασσες της Ελλάδας είναι ιδιαίτερα δύσκολη, λόγω των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η χώρα στην διαχείριση στερεών αποβλήτων (παράνομες χωματερές). Τα στερεά απορρίμματα καταλήγουν, μέσω των ποταμών και χειμάρρων, στις παραλίες και στην συνέχεια στον θαλάσσιο βυθό, αλλά και στα στομάχια θαλάσσιων οργανισμών (π.χ. χελώνες) που τα εκλαμβάνουν ως τροφή. Για να επιτευχθεί το ΚΠΚ απαιτείται:

- Η ποσότητα των θαλάσσιων απορριμμάτων στις παραλίες και στο θαλάσσιο πυθμένα μειώνεται και τείνει να ελαχιστοποιηθεί,
- Η θνησιμότητα των θαλάσσιων οργανισμών (π.χ. ατόμων *Caretta caretta*) λόγω εμπλοκής και παρεμπόδισης από τα θαλάσσια απορρίμματα, καθώς και επακόλουθου εκβρασμού, μειώνεται και τείνει να ελαχιστοποιηθεί.

10.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων

Διαπιστώνεται έλλειψη επαρκών πληροφοριών για την γενική εκτίμηση της τρέχουσας κατάστασης, όσο αφορά στα θαλάσσια απορρίμματα και του αντίκτυπού τους στους οργανισμούς. Η υπάρχουσα εμπειρία προέρχεται από τα ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα Ερευνητικών Φορέων (π.χ. τα προγράμματα τα οποία συντονίζει ή συμμετέχει το ΕΛΚΕΘΕ: IPA-Adriatic /DEFISHGEAR, EU-FP-7 /CLEANSEA, PERSEUS, EraNet/ MERMAID, MEDCIS, Interreg-MED /MEDSEALITTER) και την δραστηριότητα Ακαδημαϊκών Φορέων (π.χ. ερευνητικά προγράμματα του Εργαστηρίου Θαλάσσιας Γεωλογίας και Γεωφυσικής, Πανεπιστήμιο Πάτρας).

10.3 Υπάρχοντα μέτρα (πρωτοβουλίες) προστασίας από τα θαλάσσια απορρίμματα

10.3.1 Λόγω της σοβαρότητας του προβλήματος των απορριμμάτων στις Ελληνικές θάλασσες, αλλά και την Μεσόγειο γενικότερα, έχει αναπτυχθεί μια σειρά πρωτοβουλιών για την προστασία των θαλασσών. Ωστόσο δεν υπάρχουν ακόμη θεσμοθετημένα μέτρα προστασίας των ελληνικών θαλασσών από τα απορρίμματα. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις σε συνεργασία με την Τοπική

Αυτοδιοίκηση πραγματοποιούν σε εθελοντική βάση καθαρισμούς των ακτών και καταγραφή του είδους των απορριμμάτων.

10.4 Νέα μέτρα προστασίας

10.4.1 Μια σειρά από νέα μέτρα προτάθηκαν στο EUMED Support Project for MSFD (Phase II, CAM 2, Madrid), με τη συμμετοχή και τη συμφωνία του αντιπροσώπου της UNEP-MAP. Τα μέτρα αυτά αναφέρονται: 1) Στην ίδρυση και ενθάρρυνση συμμετοχής σε Μεσογειακή μέρα καθαρισμού των ακτών σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη (περιφερειακή κλίμακα - UNEP/MAP). 2) Προαγωγή της γνώσης σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση για εργασίες καθαρισμού σε κοίτες ποταμών (περιοχές εκβολών), όπου κρίνεται οικολογικά αναγκαίο. Το συγκεκριμένο μέτρο θα συμβάλει στη μείωση των απορριμμάτων που προέρχονται από ποτάμια σε παράκτιες και θαλάσσιες περιοχές, 3) Προαγωγή και εφαρμογή του “fishing for litter” για διευκόλυνση του καθαρισμού του θαλάσσιου πυθμένα από θαλάσσια απορρίμματα, τα οποία συλλέγονται παρεμπιπτόντως ή/και παράγονται από τα αλιευτικά σκάφη κατά τις αλιευτικές τους δραστηριότητες, περιλαμβανομένων και εγκαταλελειμμένων αλιευτικών εργαλείων. 4) Προαγωγή της γνώσης, μέσω της πληροφόρησης των επαγγελματιών και ερασιτεχνών αλιέων, για τα θαλάσσια απορρίμματα για τη μείωση της ρύπανσης από τις αλιευτικές δραστηριότητες. 5) Βελτίωση του ρόλου του κοινού όσο αφορά τη διαχείριση των θαλάσσιων απορριμμάτων με την προαγωγή γνώσης/δράσης, με την εφαρμογή όπου χρειάζεται της «υιοθεσίας παραλιών».

10.4.2 Προώθηση δράσεων τύπου "I don't throw away, I donate", "pay as long as I throw away".

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11ο: Μέτρα για τον περιορισμό του υποθαλάσσιου θορύβου

11.1 Στόχοι και προτεραιότητες

Το θαλάσσιο περιβάλλον θεωρείται ότι επιτυγχάνει το ΚΠΚ όταν:

- Οι παλμικοί ήχοι (impulsive sounds) υψηλής, μέσης και χαμηλής συχνότητας που παράγονται μέσα στο θαλάσσιο περιβάλλον από ανθρώπινες δραστηριότητες (π.χ. ναυσιπλοΐα, υποθαλάσσια έρευνα για υδρογονάνθρακες) δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις σε ευάλωτες ομάδες θαλάσσιων οργανισμών (key functional groups), όπως π.χ. τα κητώδη, ώστε να απειλείται η ζωή τους ή να εμποδίζεται η αναπαραγωγή τους.
- Οι συνεχείς ήχοι χαμηλής συχνότητας (continuous low frequency sounds) που παράγονται μέσα στο θαλάσσιο περιβάλλον από ανθρώπινες δραστηριότητες δεν θέτουν σε κίνδυνο ευάλωτες ομάδες θαλάσσιων οργανισμών.

11.2 Κενά γνώσεων και δεδομένων

Τα υπάρχοντα δεδομένα υποθαλάσσιου θορύβου είναι σπάνια στις ελληνικές θάλασσες και προέρχονται από ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα (π.χ. PERSEUS - FP7 project). Δεν υπάρχει συστηματική καταγραφή παλμικών ήχων χαμηλής ή μέσης συχνότητας που να καλύπτει τις απαιτήσεις της ΟΠΘΣ.

11.3 Υπάρχοντα μέτρα (πρωτοβουλίες) προστασίας

11.3.1 Δημιουργία ολοκληρωμένης βάσης δεδομένων για το θαλάσσιο περιβάλλον, (ΕΛΚΕΘΕ).

11.4 Προτεινόμενα νέα μέτρα προστασίας

11.4.1 Θέσπιση κανονισμών για την μείωση του υποθαλάσσιου θορύβου κατά την έρευνα υδρογονανθράκων.

11.4.2 Θέσπιση κανονισμών για την μείωση του υποθαλάσσιου θορύβου από την ναυσιπλοΐα σε συνεργασία με τον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (IMO).

11.4.2 Θέσπιση κανονισμών για Σχέδιο Δράσης για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση.